

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

5. april 2018

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 195 (Alm. del) af 6. februar 2018

Spørgsmål

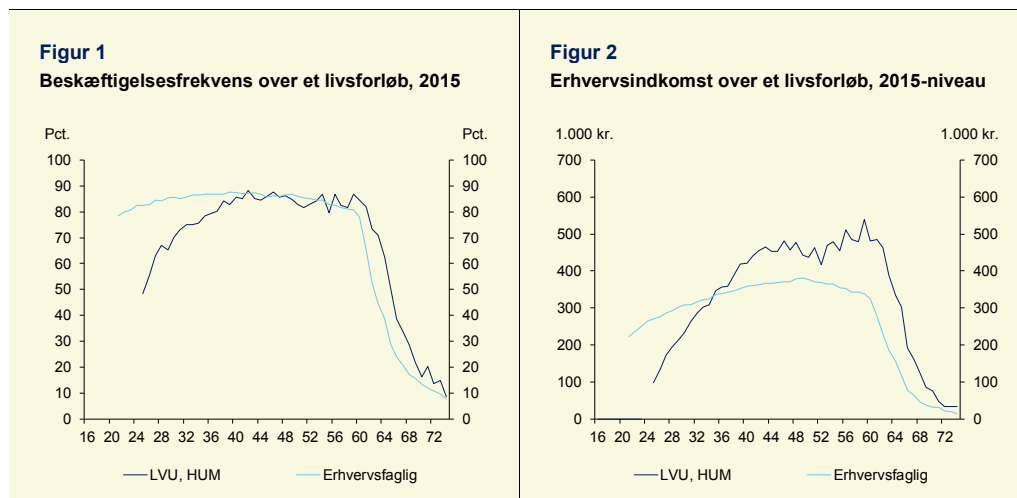
Hvad vil effekten på den offentlige saldo være, hvis der varigt uddannes 10.000 færre humanister og 10.000 flere erhvervsuddannede?

Svar

En ændret uddannelsesadfærd som beskrevet i spørgsmålet kan som udgangspunkt påvirke økonomien i form af blandt andet et ændret beskæftigelsesomfang og ændret produktivitet (lønafkast). Det bemærkes dog, at der ikke kan svares præcist på spørgsmålet om effekter. Det hænger sammen med, at forskellige personer har forskellige evner, interesser og motivation. Det er dermed ikke givet, at personer, der får en anden uddannelse end de umiddelbart selv ville have valgt, vil have samme erhvervsdeltagelse og produktivitet i anden beskæftigelse som de personer, der i forvejen selv har valgt denne beskæftigelse og uddannelse. De nedenstående beregninger er derfor primært af illustrativ karakter.

Personer under uddannelse har typisk et begrænset beskæftigelsesomfang¹. Efter endt uddannelse har erhvervsfagligt uddannede i gennemsnit højere beskæftigelsesfrekvens end humanistisk uddannede med lang videregående uddannelse (LVU). Den forskel udlignes for de nuværende generationer på arbejdsmarkedet først fra 40 års alderen, hvorefter beskæftigelsesfrekvenserne er omtrent ens, idet personer med en erhvervsfaglig uddannelse dog i gennemsnit forlader arbejdsmarkedet tidligere end humanistisk uddannede (LVU), *jf. figur 1*.

¹ Personer med en uddannelsesaftale på en erhvervsfaglig uddannelse vil modtage elevløn og indgå i beskæftigelsen. Studerende har en gennemsnitlig arbejdsindkomst på ca. 56.000 kr. foruden SU-stipendier.

Kilde: Lovmodellen og egne beregninger.

Der er ligeledes forskel mellem de to uddannelsesgruppers gennemsnitlige erhvervsindkomst, idet personer med en humanistisk uddannelse (LVU) fra midten af 30 års alderen og frem har en højere gennemsnitlig erhvervsindkomst end jævnaldrende personer med en erhvervsfaglig uddannelse, *jf. figur 2*.

Ved en ændret uddannelsesadfærd påvirkes de offentlige finanser navnlig af ændringer i beskæftigelsesomfang over livsforløbet, foruden ændrede uddannelsesudgifter i form af driftsudgifter og SU-stipendier.

Herudover kan der også være forskelle i fx gennemsnitlig arbejdstid mellem de to grupper. Observerede forskelle kan dog også afspejle forskelle i køns- og alderssammensætningen eller forskellig arbejdstid i forskellige brancher mv., og der tages ikke højde for eventuelle forskelle i arbejdstid i beregningerne nedenfor. Der regnes i eksemplet heller ikke med virkninger af forskelle i lønniveau set over livet. Forskelle i løn kan som udgangspunkt påvirke skatteindtægterne, men samtidig også de offentlige udgifter til løn og indkomstoverførsler.

Nedenfor er i et stiliseret eksempel vist effekten på den offentlige saldo af et uddannelseskifte på 10.000 personer fra en humanistisk uddannelse (LVU) til en erhvervsuddannelse, *jf. figur 3*.

Det er i eksemplet langt til grund, at 1.000 personer om året i den 10-årige periode 2018-2027 efter 9. klasse tager en 4-årig erhvervsuddannelse² i stedet en 3-årig gymnasial uddannelse efterfulgt af en 5-årig humanistisk universitetsuddannelse. Det forudsættes, at de sammenlignede uddannelsesforløb er ubrudte, ligesom der heller ikke er frafald fra uddannelserne. Derfor indtræder personer med en erhvervsfaglig uddannelse på arbejdsmarkedet som 21-årige, mens det for personer

² En række af de større erhvervsuddannelser har en uddannelseslængde på 4 år, hvis de påbegyndes efter 9. klasse. Erhvervsuddannelsernes længde varierer på tværs uddannelser og i forhold til elevernes forudgående erhvervs erfaring.

med en humanistisk uddannelse (LVU) sker som 25-årig. I det efterfølgende arbejdsliv forudsættes et beskæftigelsesomfang som vist i *figur 1*.

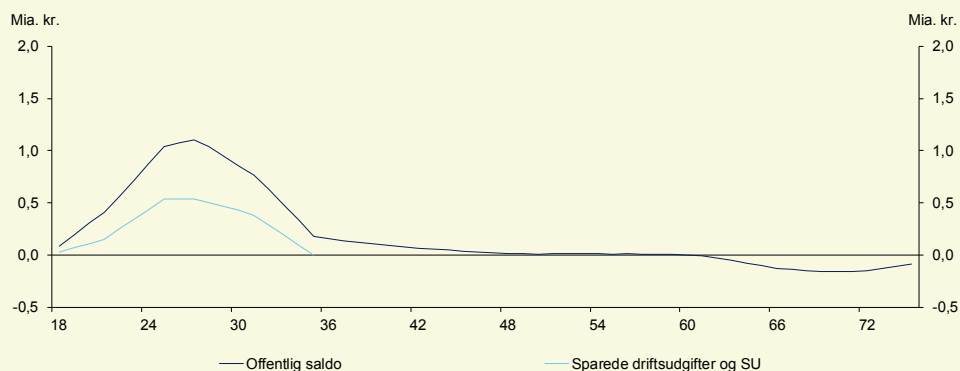
I de sammenlignede uddannelsesforløb er medtaget driftsudgifter til de respektive uddannelser. Elever på erhvervsfaglige uddannelser forudsættes at modtage elevløn, mens de humanistiske studerende modtager SU-stipendier såvel i gymnasiet som på universitet. Der er endvidere i eksemplet taget højde for, at studerende foruden SU-stipendier har arbejdsindkomst.

Uddannelsesskiftet på 10.000 personer fra humanistiske uddannelser (LVU) til erhvervsuddannelser vil i eksemplet styrke de offentlige finanser i uddannelsesperioden for LVU'erne (frem til 25 års alderen). Det afspejler navnlig sparede SU-stipendier og lavere driftsudgifter til uddannelse. Det sidste forhold skyldes både en kortere uddannelseslængde og en lavere årlig driftsudgift. De offentlige finanser styrkes desuden i uddannelsesperioden ved, at elever på erhvervsuddannelser modtager elevløn og indtræder tidligere på arbejdsmarkedet.

Der er også en mindre styrkelse af de offentlige finanser efter uddannelsesperioden. Det afspejler den tidligere påpegede relativt lavere beskæftigelsesfrekvens for humanistisk uddannede frem til 40 års alderen.

Figur 3

Virkning på offentlig saldo af 10.000 personer, der tager en erhvervsfaglig uddannelse i stedet for en lang videregående humanistisk uddannelse, 2018-2075

Anm.: 1.000 personer tager en erhvervsuddannelse i stedet for en gymnasial uddannelse efterfulgt af en lang videregående humanistisk uddannelse hvert år fra 2018 til 2027.

Kilde: Lovmodellen og egne beregninger.

Virkingen på de offentlige finanser målt ved holdbarhedsindikatoren – HBI – er omtrent neutral med en styrkelse på 0,01 pct. af BNP (ca. 130 mio. kr.).

Virkingen på de offentlige finanser i eksemplet afspejler – foruden selve størrelsen af uddannelsesskiftet – at større uddannelsesudgifter og længere uddannelsesperiode for humanistisk uddannede ikke modsvares af en relativt højere beskæftigelsesfrekvens efter endt uddannelse. Det gør sig typisk ikke gældende for andre lange videregående uddannelser (fx samfunds-, natur- og sundhedsvidenskabelige

uddannelse). Personer med disse uddannelser har i gennemsnit en højere beskæftigelsesfrekvens efter endt uddannelse end personer med en erhvervsfaglig uddannelse. Hertil kommer også mulige virkninger af forskelle i lønindkomst og arbejdstid.

Endelig skal det bemærkes, at det i besvarelsen ikke er vurderet om det skitserede uddannelsesskifte kan realiseres, herunder hvilke virkemidler der i givet fald måtte skulle tages i anvendelse.

Med venlig hilsen

Kristian Jensen
Finansminister